

روایت یک تجربه شیرین

اسماعیل مهدوی راد

| ۱۱-۷ |

شماره ۲۰۰ نشریه «آینه پژوهش» در آستانه انتشار است. پدرم - سردبیر نشریه - دستور دادند که به این مناسبت نوشته کوتاهی فراهم کنم و در آن از چگونگی ها، تجربه ها و فراز و فرودهای نشر مجله در جایگاه دبیر تحریریه سخن بگویم.

روایت آغاز

امیدوارم خوانندگان این چند سطر بر من ببخشایند، اما می خواهم کمی این نوشتار را شخصی شروع کنم. در اواسط سال ۱۳۸۷ خانواده ما درگیر بیماری سخت مادرم شد؛ این درگیری تا اواسط تابستان ۱۳۸۸ ادامه داشت. من و همسر و مادرم در تهران بودیم و روزهای سخت سال ۱۳۸۸ را می گذراندیم. کم کم این دوران تمام شد. اواخر تابستان به قم بازگشتم. مادرم کم کم با دعای نیکان و پاکان روزگار و با لطف پروردگار بهبود کامل یافته بود، اما من بعد از آن روزگار سخت، در جستجوی کار مورد علاقه ام بودم. آن زمان در کتابخانه تخصصی قرآن مشغول فعالیت بودم. پیش تر از این صحبت هایی شده بود که به «آینه پژوهش» بروم. در نهایت حضورم در دفتر تبلیغات اسلامی و همکاری با آینه پژوهش جدی شد. همراهی ریاست محترم دفتر تبلیغات اسلامی و یاری و همراهی پدر و همدلی جناب آقای جنتی همکاری با مجله را برایم رقم زد. از مهر ۱۳۸۸ به طور موقت در نشریه «آینه پژوهش» مشغول کار شدم. برایم بسیار لذت بخش بود. این راهم بگویم آن قدر برایم حضور در «آینه پژوهش» مهم و بزرگ و ارزشمند بود که آن را نگاه و لطف خداوند می دانستم و پایانی بر سختی هایم در آن روزها.

این چند سطر بماند به یادگار....

گرافیک آینه پژوهش، کمی مدرن تر

پس از حضور در «آینه پژوهش» نگرانی‌هایی برای شروع کار داشتیم، اما خاطریم هست که تغییرات در فرم نشریه و گرافیک آن را لازم می‌دانستیم و اعتماد به نفس کافی برای آن را داشتیم. تصمیم‌های اولیه را بعد از چند شماره گرفتیم. شکل گرافیک نشریه به نظرم قدیمی بود. ابتدا تغییراتی در صفحه‌آرایی نشریه انجام دادیم اما همچنان کار نظرم را جلب نمی‌کرد و با آنچه می‌اندیشیدیم فاصله داشتیم تا اینکه در سال ۱۳۸۹ با حسن مختاری که اکنون هم بعد از دوازده سال با «آینه پژوهش» همکاری می‌کند، شیوه جدیدی از کار صفحه‌آرایی و گرافیک مجله را شروع کردیم. حالا خروجی کار بسیار بهتر بود و مورد توجه. هر دو جوان بودیم، اما بسیار پراکنجه و سردبیر نشریه هم خوشبختانه همدل بود و همراه و بسیار حمایت می‌کرد.

این شیوه را ادامه دادیم. تقریباً هر سال در شکل گرافیکی و فونت آینه پژوهش و صفحه‌آرایی تغییراتی می‌دادیم. اما در سال ۱۳۹۹ با مشورت اهل قلم و هنرمندان حوزه کتاب آرایی تصمیم گرفتیم قطع مجله را از رحلی به وزیری تغییر دهیم؛ تصمیمی که با توجه به انتشار سی و یک ساله آینه پژوهش در قطع رحلی سخت می‌نمود. در نهایت این تغییر انجام شد که بسیار پسندیده شد و مورد استقبال قرار گرفت. تصورم این بود که مجله در قطع وزیری روزآمدتر و استانداردتر است. رویکردهای نشریه به لحاظ گرافیکی مدرن تر شد و نشریه خوش‌خوان‌تر. حالا مجله در جایگاهی بود که به لحاظ فرم از آن راضی بودم.

آنچه گذشت، گزارشی بود از تغییرات سیزده‌ساله نشریه در حوزه فرم نشریه و گرافیک آن.

در این بخش به نیکی یاد کنم از حسن مختاری عزیز که ذوقی سلیم دارد و نگاه هنرمندانه و این همراهی را همچنان ادامه می‌دهد.

محتوای جدید، نیاز تازه

این مرحله نیاز به زمان بیشتری داشت. تصمیم داشتیم محتواهای جدیدی و موضوعات تازه در «آینه پژوهش» اضافه کنیم، اما صادقانه بگویم نیاز به جسارتی داشت که در ابتدای کار نداشتیم. افتان و خیزان کارهایی کردم تا در نهایت، پس از چند سال و از حدود سال ۱۳۹۴ به آنچه می‌خواستیم نزدیک شدیم و اندک اندک این اقدام مهم سامان یافت. برخی نویسندگان به دلایلی از نشریه فاصله گرفته بودند، با آنها دوباره ارتباط گرفتیم. حلقه‌تأحذی محدود نویسندگان را گسترش دادیم و افراد جدیدی لطف کردند و برای «آینه پژوهش» نوشتند. این حلقه جدید و افراد تازه خود به خود موضوعات تازه‌ای آوردند و مقالات متنوع‌تری افزودند. از طرفی دیگر فضای مجازی بسیار گسترش یافته بود. توزیع گسترده نشریه در فضای مجازی سرعت دیده شدن این تغییرات را افزود. اضافه کردن بخش‌های تازه که به صورت مستمر منتشر شود و در یک موضوع

مشخص باشد گام دیگری در ایجاد مضامین جدید و روزآمد بود. مجموعه اینها بعد از چندی و در یک بازه زمانی چند ساله فضای دانشی آینه پژوهش را کمی دگرگون کرد.

«پاره‌های اسلام شناسی»، «از نگاه دیگران» و «دیگرنگاشته‌ها» اولین بخش‌هایی بود که به نشریه اضافه شد. به مرور و در گذر زمان بخش‌های دیگری در موضوعات مختلف نیز شکل گرفت. برخی از آنها عبارتند از: «نسخه شناسی مصاحف قرآنی»، «نقدنگاشت ترجمه‌های قرآنی»، «نسخه خوانی»، «اشارات و تنبیهات»، «چاپ نوشت»، «قلم انداز»، «نگرشی بر نگارش‌های کلامی»، «نواندیشان جهان دینی عرب» و چند بخش دیگر. برخی از این عناوین و موضوعات اکنون هم ادامه دارند و برخی پایان یافته‌اند.

این مسیر و تلاش برای روزآمدی و فراهم‌آوری محتوای جدید و نگاه تازه ادامه دارد. «آینه پژوهش» قریب به دو سال است با دو بخش تازه امکان انتشار مقالاتی را دارد که گاهی به دلیل برخی استانداردهای نشریات فرصت انتشار پیدا نمی‌کنند:

۱. نکته، حاشیه، یادداشت که مشتمل است بر نوشته‌هایی کوتاه و خواندنی دارای آگاهی‌ها و اطلاعات مهم که به دلیل فرم نوشتار و گاهی کوتاه بودن مقاله، مجال انتشار ندارند.

۲. پیوست آینه پژوهش که دربرگیرنده مقالات بسیار بلندی است که نه فرصت تبدیل شدن به کتاب را دارند نه جایی برای انتشار به صورت مقاله. پیوست آینه پژوهش در برخی شماره‌ها و در پایان نشریه منتشر می‌شود.

رویکردهای «آینه پژوهش»

بسیار کوتاه اشاره کنم که اما با وجود همه این تغییرات، چند باور جدی در «آینه پژوهش» وجود دارد که تغییرات تأثیری در آن باورها ندارد. این باورها «آینه پژوهش» را پیش می‌برد و ما به آن ایمان داریم:

- «آینه پژوهش» را از صمیم جان متعلق به نویسندگان و خوانندگانش می‌دانیم. باور قطعی ماست که نویسندگان و خوانندگان صاحبان اصلی نشریه هستند. ارتباط بسیار عمیق و وثیق با نویسندگان و خوانندگان داریم. گاهی به دوستان می‌گوییم هیئت تحریریه بسیار بزرگی داریم؛ اعم از نویسندگان و خوانندگان «آینه پژوهش». تمام تلاش خود را می‌کنیم تا مسیری درست و دقیق ترسیم کنیم برای انتشار بهتر مقالات نویسندگان و رضایت خوانندگان مقالات.

- «آینه پژوهش» را جدا از هرگونه اغراض غیرعلمی می‌دانیم. چیزی جز آنچه نوشته شده و به قلم آمده است و به «آینه پژوهش» ارائه می‌شود، مبنای قضاوت ما نیست. این ارزش قطعی ماست: چیزی سنت علم را تحت تأثیر قرار ندهد.

- تلاش برای تأثیرگذاری مؤلفه بعدی ماست. اگر نقد کتاب انجام می‌شود، نوشته‌ای منتشر می‌شود، گرچه گاهی کمی تند، به دنبال حاشیه‌سازی نیستیم. پیراستگی علمی و تأثیرگذاری هرچند کوچک در فضای علمی هدف «آینه پژوهش» است.

سپاس‌نامه

سیزده سال است که در «آینه پژوهش» مشغول فعالیت هستیم. در این مدت مرهون لطف بسیاری از دوستان و اساتید ارجمند بودم و هستم و همواره از محبت و بزرگواری اساتید بزرگوار حوزه دین و فرهنگ و ادبیات بهره‌مند بوده‌ام. خاطرات شیرین بسیاری از حسن نظر اساتید دارم که بماند و بگذریم. نام بردن از همه اساتید طبیعتاً برایم دشوار است، اما از سه نفر یادکرد ویژه می‌کنم.

ابتدا از پدرم که بسیار از من حمایت کردند؛ حتی گاهی شاید تحمل کردند و عصبانی شدند، گاهی کاری را به لحاظ تجربه حضور در فضای آینه پژوهش دوست نداشتند که البته در جهت اهداف بلند و درازمدت آینه پژوهش بود، اما چیزی نگفتند. در این مسیر سیزده ساله گاهی شاید کارهایی می‌کردم در آینه پژوهش که فکرمی‌کردم ممکن است بر مدار سلیقه پدر نباشد، اما همواره حمایت شدم؛ چه زمانی که تغییرات فرمی را شروع کردیم و چه بعد از آغاز تغییرات محتوایی.

استاد رسول جعفریان که همراه همیشگی «آینه پژوهش» بوده‌اند و سالها مقالات ایشان در آینه پژوهش منتشر می‌شده است. من در طول این سالها همیشه از مشورت ایشان استفاده کرده‌ام. هر جا از ایشان کمک خواسته‌ام، کنارم بوده‌اند. ایشان بسیاری از اوقات یاری‌هایی از سردلسوزی برای نشریه دارند. نظرمی‌دهند، مقاله می‌فرستند و نویسندگانی را به جمع ناقدان و نویسندگان آینه پژوهش می‌آورند و همیشه همراه آینه پژوهش هستند.

در نهایت از جناب استاد جویا جهانبخش یاد می‌کنم که همواره از مشورت ایشان بهره‌برده‌ام و بارها تأثیر راهنمایی‌های روشنگر ایشان را حس کرده‌ام؛ در زمان‌های مختلف و موضوعات گوناگون. این برای من همیشه دلگرمی بزرگی است. بماند که همواره «آینه پژوهش» را از مقالات ارزشمند خود بهره‌مند کرده‌اند. محققان و نویسندگان بسیاری با جایگاه بلند در حوزه پژوهش و نقد با معرفی و حمایت ایشان به آینه پژوهش پیوسته‌اند.

حیات سی و اندی ساله آینه پژوهش اما یک همراهی بزرگ دارد؛ حمایت مادی و معنوی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی. کسانی که دستی بر آتش دارند و در حوزه نشریات فعال هستند نیک می‌دانند که استمرار سی و چهار ساله مجله نیاز به چه حمایت‌ها و تلاش‌هایی دارد. بدیهی است نبود چنین حمایت‌هایی کار انتشار «آینه پژوهش» را بسیار دشوار، بلکه ناشدنی می‌کرد.

دوست دارم در پایان بیفزایم که آنچه آمد یک گزارش بود و تنها بیان آنچه در این دوران سیزده ساله انجام شد. امیدوارم این نوشتار عاری از غرور جاهلانه باشد و چنین پنداشته نشود که در آنچه اتفاق افتاده با غرور نگریسته ایم. آنچه «آینه پژوهش» را فرازمی بخشد همراهی نویسندگان و مخاطبان آن است و لاغیر و آینه پژوهش دلگرم و استوار از این ماجراست و امیدوارم همچنان باشد و به یمن آنچه یاد شد مجله بپاید و از نقدها و حمایت‌ها و راهنمایی‌ها بهره‌مند گردد.

